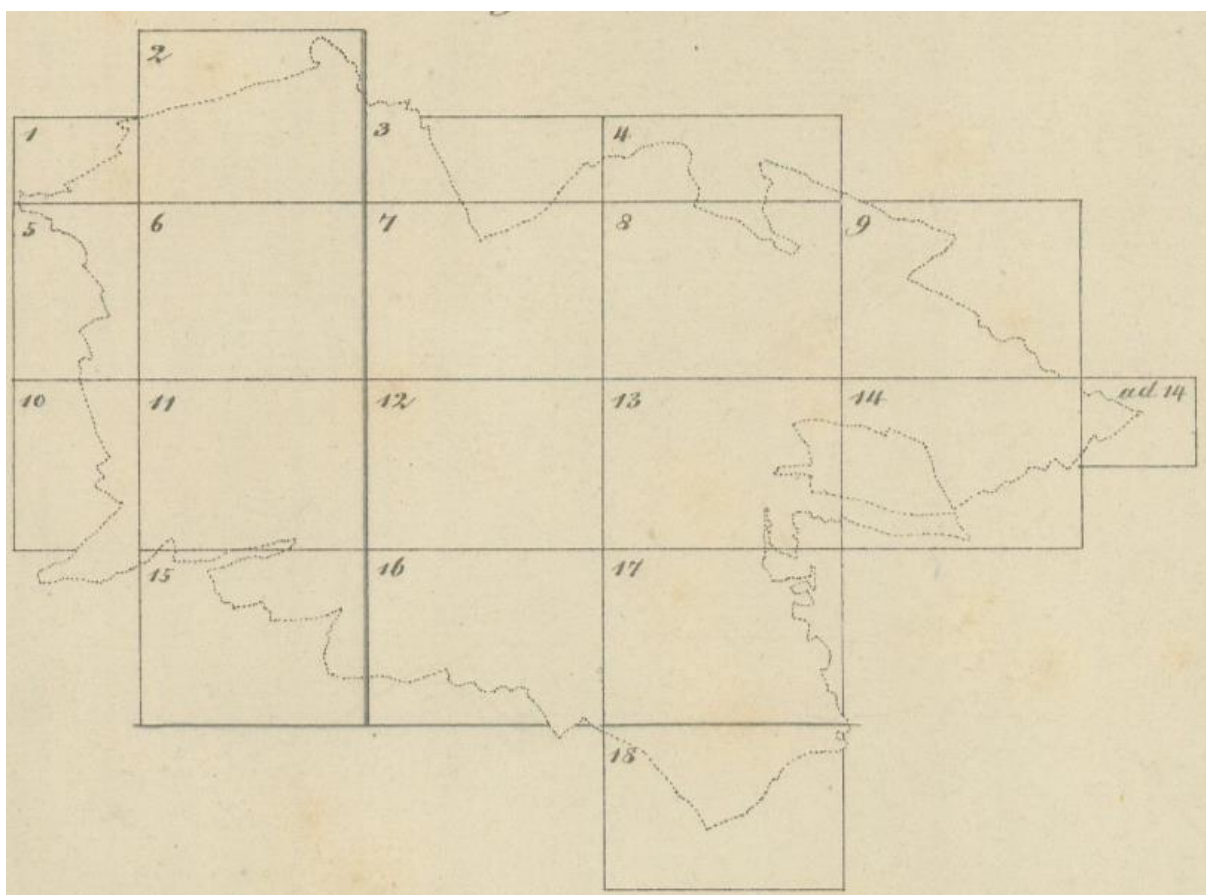

Jak georeferencovat snímky stabilního katastru?

Georeferencování snímků je proces určení polohy snímků (přiřazení souřadnic snímkům) ve vybraném souřadnicovém systému. Jinými slovy, obrázkům znázorňujícím staré katastrální mapy **se přiřadí jejich odpovídající poloha v GIS.**

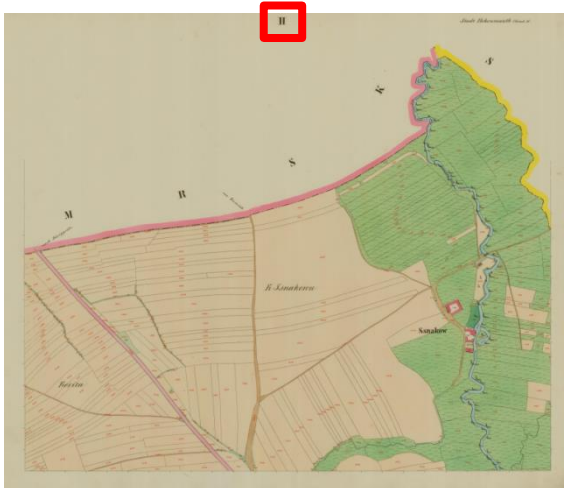
Před samotným georeferencováním je nutné provést **konverzi všech obrázků** do vhodného formátu a ořez původního obrázku. Tyto práce lze udělat v libovolném rastrovém editoru, například v **GIMPu** (který je zdarma ke stažení) nebo v běžných fotografických editorech (např. Zoner Photo Studio, Photoshop aj.). Tyto úpravy je nutné provést jednotlivě s každým obrázkem a záleží na volbě použitého SW.

K souboru obrázků jednoho území (většinou města a okolí) bývají přiložené tzv. přehledky, tj. hrubé kresby zobrazeného území ukazující polohu jednotlivých obrázků (rozlišené římským číslem v záhlaví kresby, viz bod 1. níže) v území:

NÁVOD NA KONVERZI A OŘEZ SNÍMKŮ:

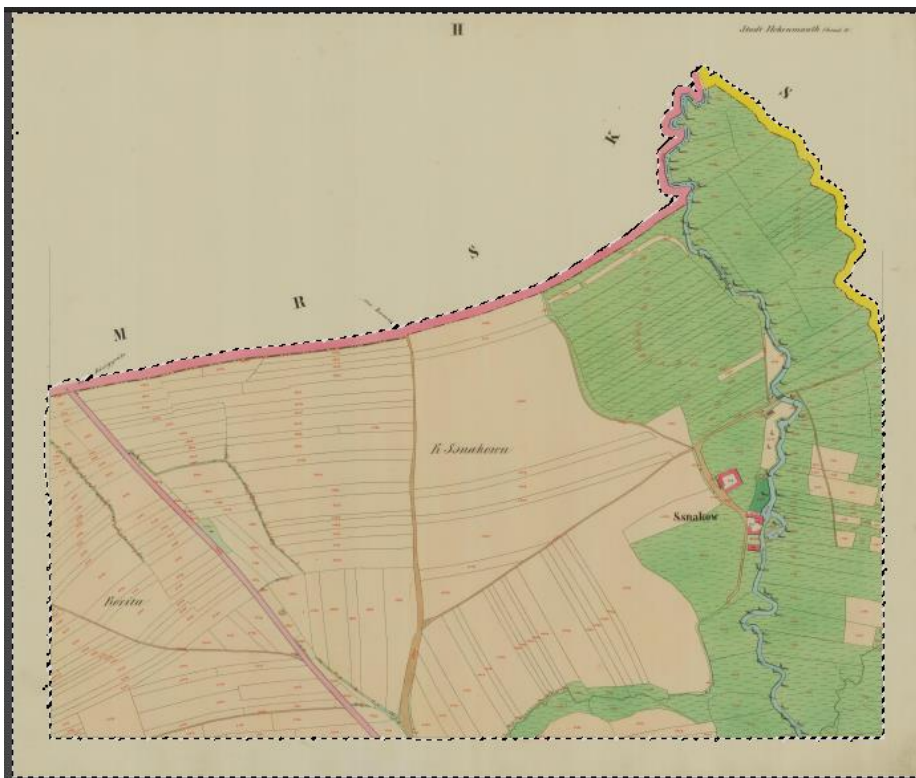
1. Obrázek otevřít a zkontrolovat, zda obrázek zobrazuje pouze jednu (většinou spojitou) část mapy a má jen jedno římské číslo (číslo obrázku v rámci mapy území). Části mapy i římská čísla mohou být otočené, aby se na snímek vešly. Pokud zobrazuje obrázek pouze jednu část mapy, pokračujte krokem 2. a pokud obsahuje více částí mapy, pokračujte krokem 3.

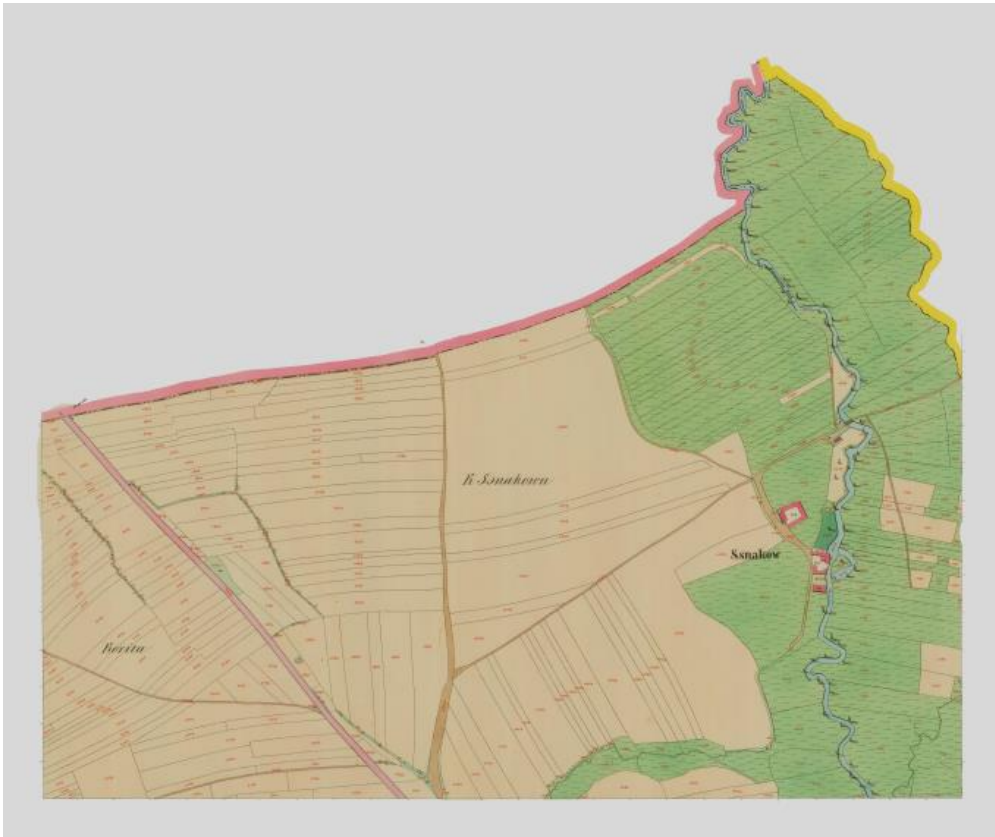
ANO, levý snímek zobrazuje jen 1 část mapy X NE, pravý snímek obsahuje 2 různé části mapy

2. Obrázek obsahuje pouze jednu část mapy:

- 2.1. Pokud snímek nemá správnou orientaci, upravíme ji otočením obrázku, a poté nástrojem „kouzelná hůlka“ vybereme oblast pozadí, v případě nutnosti dovybereme celé pozadí jinými výběrovými nástroji (např. „výběrový štětec“). **Při výběru dbáme na přesnost, protože výsledek výběru se podepíše na výsledném vzhladu rastru, tj. nepřetahujeme, ale dotahujeme těsně k černé hraně kresby!!!** Výsledek výběru je vidět na následujícím obrázku:

- 2.2. Oblast výběru upravíme barevně tak, aby byla celá bílá (např. přidat jas na maximum). Výsledek pak vypadá takto:

- 2.3. Soubor vyexportujeme/„uložíme jako“ ve formátu **TIF** (TIFF, Tagged Image File) s **kompresí LZW**. Je vhodné použít nový název souboru tak, abychom odlišili takto oříznutý obrázek od původního, například přidáním „_orez“ za původní název souboru.

3. Obrázek obsahuje více částí mapy:

Provedeme následující operace pro každou část mapy (tj. pokud obrázek obsahuje tři části, uděláme vše třikrát (pro každou část samostatně)).

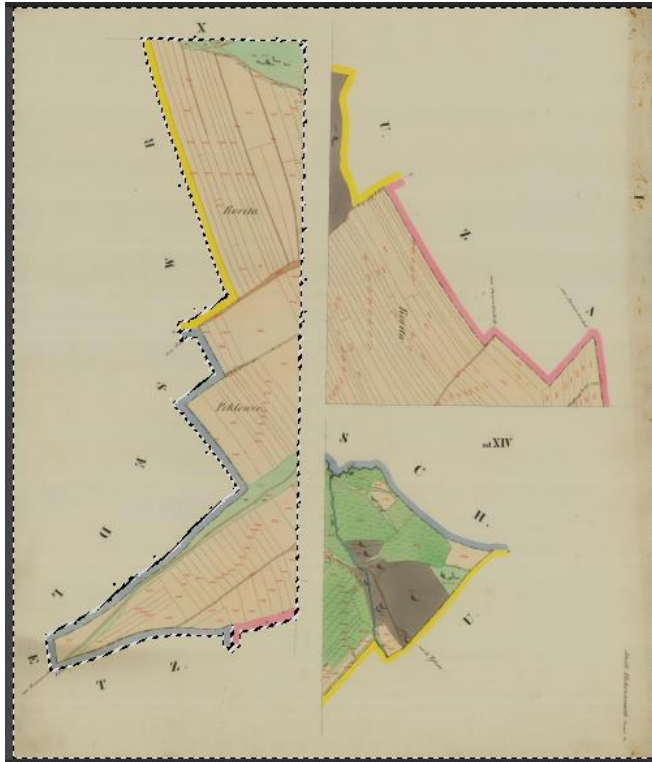

Jeden snímek se dvěma částmi mapy.

Jeden snímek s třemi částmi mapy.

- 3.1. Pokud část mapy nemá správnou orientaci, upravíme ji, a poté nástrojem „kouzelná hůlka“ **vybereme oblast pozadí včetně všech ostatních částí mapy** (kromě jedné), v případě nutnosti dovybereme celou oblast jinými výběrovými nástroji (např. „výběrový štětec“). Výsledek výběru je vidět na následujícím obrázku:

- 3.2. Oblast výběru upravíme barevně tak, aby byla celá bílá (např. přidat jas na maximum). Výsledek pak vypadá takto:

- 3.3. Soubor vyexportujeme/„uložíme jako“ ve formátu **TIF** (TIFF, Tagged Image File) s **kompresí LZW**. Je vhodné použít nový název souboru tak, abychom odlišili takto oříznutý obrázek od původního, například přidáním „_orez“ za původní název souboru. U ořezů je vhodné pojmenovat je podle polohy na výsledné mapě (většinou se jedná o okrajová území mapy), např. podle světových stran nebo čísla řady a sloupce.

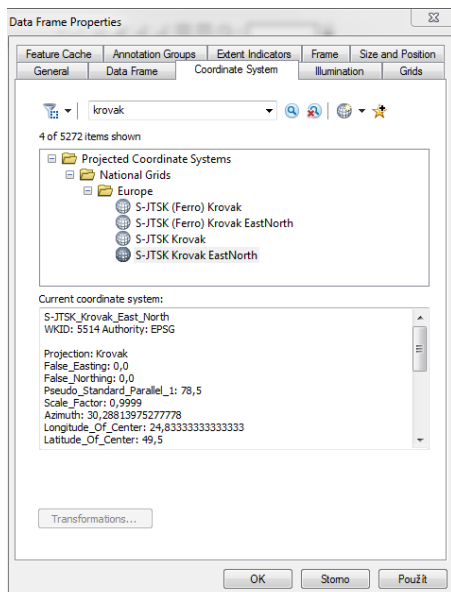
POZOR: Kroky 3.1 - 3.3 opakujeme pro stejný snímek tolikrát, kolik je na něm různých částí mapy (viz úvod kapitoly). Měníme pouze vybranou část mapy a název souboru. Tj. pro příklad se třemi částmi mapy z úvodu kapitoly 3. vytvoříme následující tři soubory (ohraničení bylo přidáno pouze kvůli odlišení různých souborů):

NÁVOD NA GEOREFERENCOVÁNÍ SNÍMKŮ V ARCMAPU:

1. Zapneme ArcMap a otevřeme **nový projekt**.
2. Přes *pravé tlačítko myši/Data Frame Properties/karta Coordinate System* nastavíme souřadnicový systém na **S-JTSK Krovak EastNorth**.

3. Do projektu vložíme podkladovou mapu sdílenou přes WMS službu. Nejlepší je použít **katastrální mapu** (<http://services.cuzk.cz/wms/wms.asp>) nebo **Základní mapu 1 : 10 000** (http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx). Mapa se vkládá přes ikonu *Add Data/GIS Servers/Add WMS Server* a vložením výše uvedeného odkazu do pole URL.
4. V rámci podkladové mapy si najdeme zpracovávanou oblast a pro katastrální mapu si zobrazíme **pouze produkt Katastrální mapy/Katastr nemovitostí/vrstva DKM/Hranice parcel** eventuálně jinou vrstvu katastrálních map, která zobrazuje hranice parcel a budov. POZNÁMKA: Jednotlivé vrstvy se mohou zobrazovat až při přiblížení na určité měřítko.

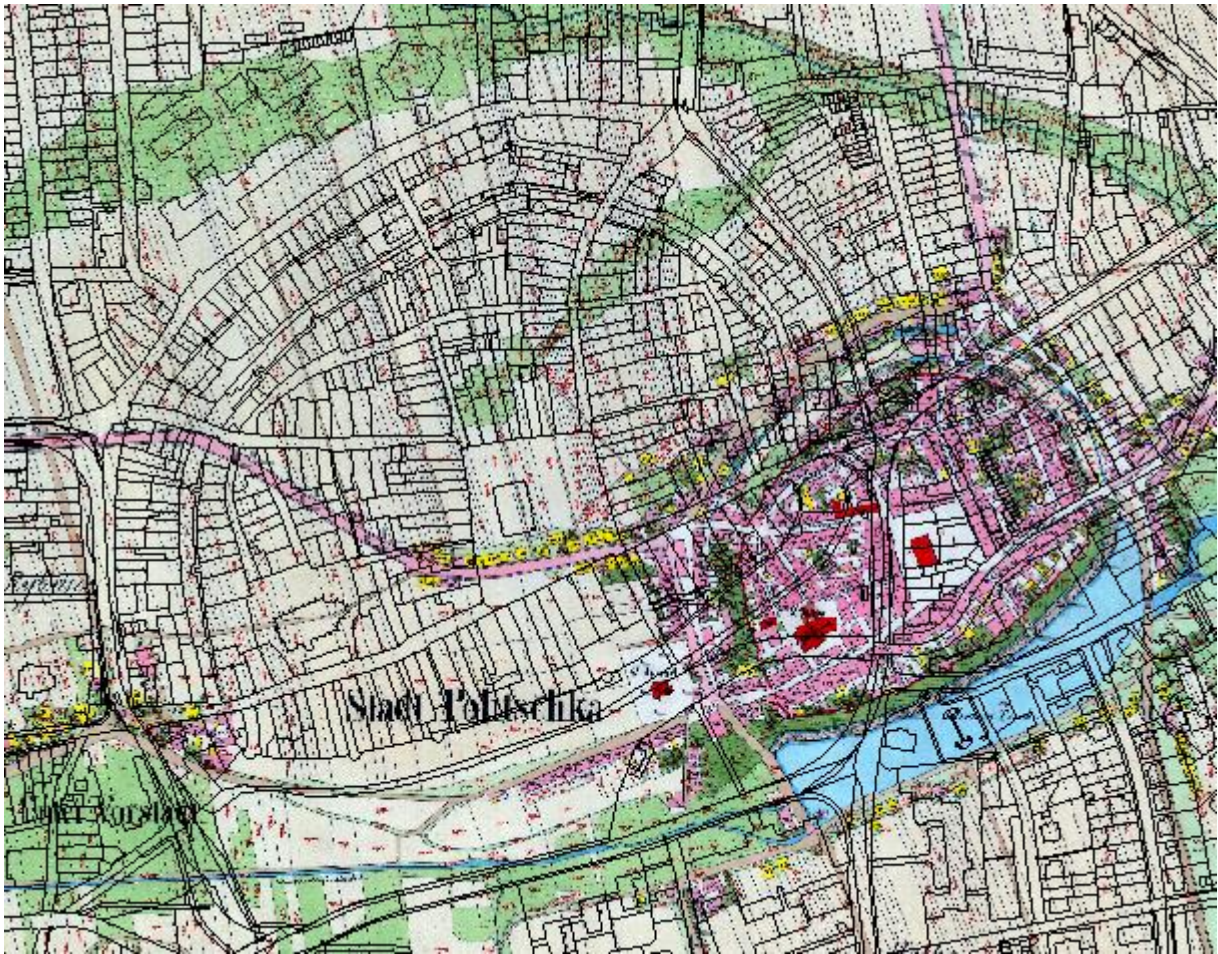
NÁSLEDUJÍCÍ KROKY 5. - 6.6 OPAKUJEME PRO KAŽDÝ OŘÍZNUTÝ SMÍMEK:

5. Do projektu vložíme **oříznutý TIF soubor obrázku** (krok 2.3 nebo 3.3), který chceme georeferencovat přetažením z katalogového okna do mapového pole nebo přes ikonu *Add Data*. Případná upozornění ohledně souřadnicového systému ignorujeme, pokud bude nabídnuto **vytvoření pyramid**, potvrdíme ho s metodou *Nearest Neighbour* (defaultní). **Obrázek lze přesunout kliknutím na Georeferencing/Fit To Display** na střed aktuálního přiblížení.
6. Nyní budeme snímek georeferencovat pomocí **nástroje Georeferencing** (*Customize/Toolbars/Georeferencing*).
  - 6.1. Zkontrolujte, že jako aktivní snímek je zvolený ten, který chceme georeferencovat (v následujícím obrázku je to snímek *_pokus.tif*).

- 6.2. Při použití katastrálních WMS map nastavíme pořadí vrstev tak, aby **vrstva map překrývala georeferencovaný obrázek** (vektorové katastrální mapy nemají pozadí, tj. pod černou

kresbou prosvítá barevný obrázek). Pokud pracujeme se základní mapou, musíme vrstvy střídavě vypínat, abychom viděli buď georeferencovaný obrázek nebo podkladovou mapu.

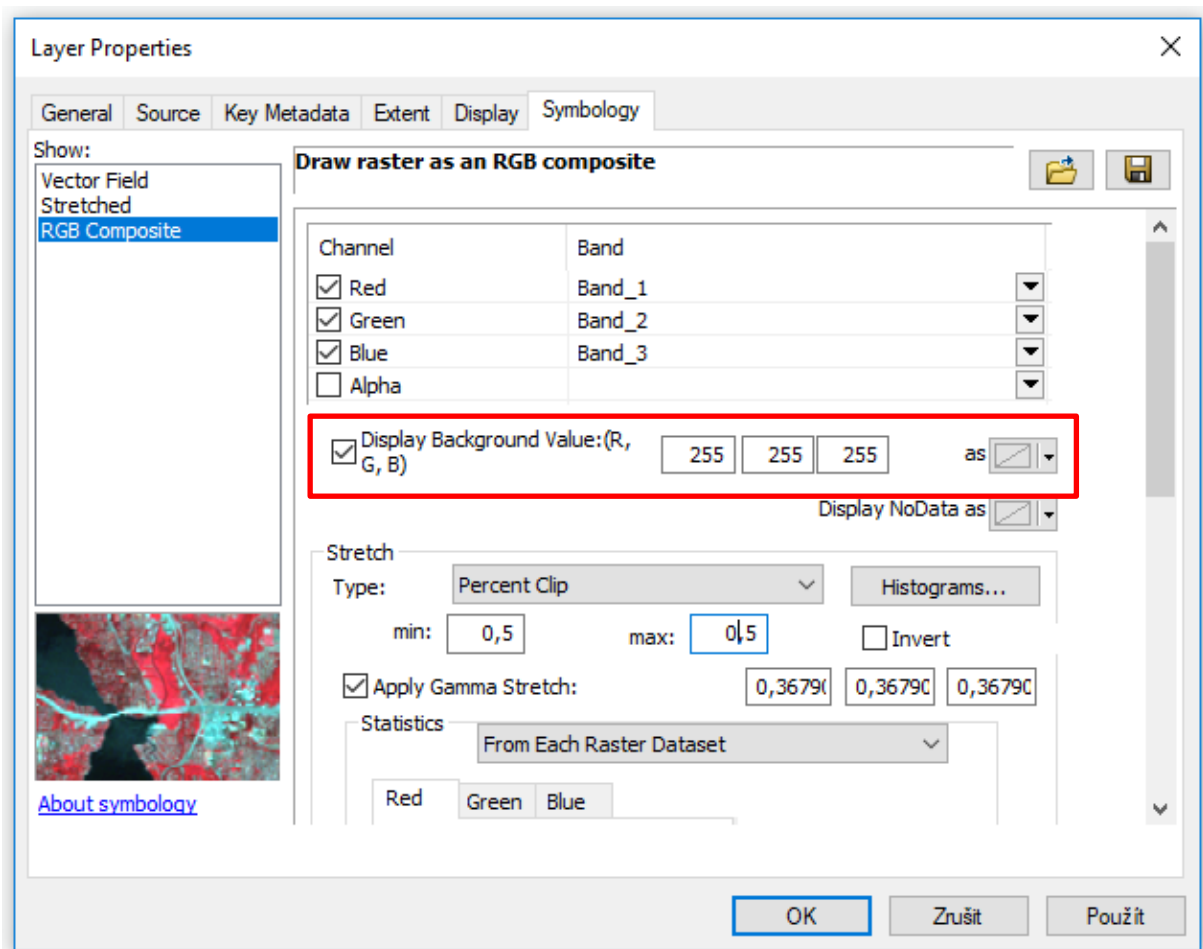
Aktuální stav projektu vypadá takto (přesná poloha obrázku se může lišit, jedná se o výřez).

6.3. Pomocí ikony **Add Control Points** sbíráme **vlíčovací body** mezi podkladovou mapou a georeferencovaným obrázkem. Při výběru bodů je třeba být přesný a nebát se dostatečně přiblížit si výřez mapy tak, aby poloha bodů byla co nejpřesnější.

Jak vybírat vlíčovací body:

- vybírat dobře identifikovatelné body na obrázku i podkladové mapě (rohy významných či samostatně stojících budov, křižovatky cest, vodní plochy či toky)
- lze vybírat i hranice pozemků, ale pozor na to, aby byl jejich průběh stejný ve staré i aktuální mapě
- vlíčovací body by měly být rovnoměrně rozmístěné po celé ploše snímku
- pokud již některé snímky georeferencované jsou, je nutné přesně napojit dalšími vlíčovacími body i sousedící snímky tak, aby kresba mezi sousedícími snímky plynule navazovala

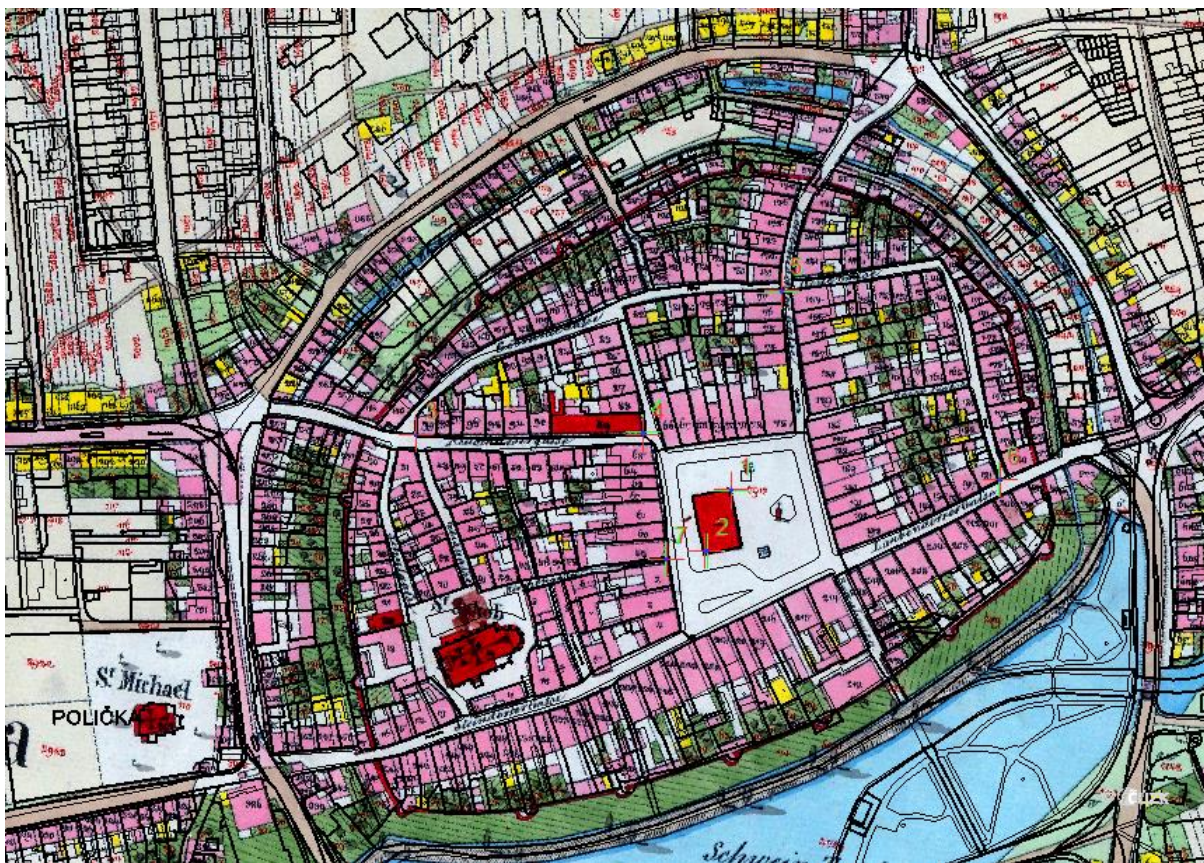
Pokud se sousedící snímky překrývají, je možné je střídavě vypínat a zapínat, nebo doporučuji **nastavit průhledné pozadí každého snímku** v jeho Layer Properties/Symbology/Display Background Value: 255,255,255 as No Color (viz následující obrázek):

Pro správný průběh georeferencování je nutné mít **alespoň 10 vlíčovacích bodů**.

POZNÁMKA: Je logické, že mnohdy bude kresba aktuální katastrální mapy naprosto odlišná od historického snímku. V tomto případě je nutné hledat shodné objekty trochu intenzivněji.

Aktuální stav projektu v vlíčovacím bodě vypadá takto (přesná poloha obrázku se může lišit, jedná se o výřez).

6.4. V okně *Georeferencing* poté klikneme na ikonu *View Link Table*, ve které vidíme všechny námi zvolené vlíčovací body. Pod tabulkou bodů **změníme transformaci na *Spline*** (pokud jsme nenašli minimálně 10 vlíčovacích bodů, budeme muset použít jinou transformaci s méně přesným výsledkem).

Link	X Source	Y Source	X Map	Y Map	Residual_x	Residual_y	Residual
1	1,157479	21,461064	-791365,520000	-985920,650000	0	0	0
2	26,272469	21,441577	-789488,160000	-986188,330000	0	0	0
3	26,212722	1,041635	-789702,400000	-987690,280000	0	0	0
4	1,081900	1,050184	-791579,760000	-987422,600000	0	0	0
5	4,164394	21,447862	-791140,236800	-985952,771600	0	0	0
6	7,198896	21,436798	-790914,953600	-985984,893200	0	0	0
7	10,197588	21,428896	-790689,670400	-986017,014800	0	0	0
8	13,228268	21,422811	-790464,387200	-986049,136400	0	0	0
9	16,239874	21,425007	-790239,104000	-986081,258000	0	0	0
10	19,206715	21,431045	-790013,820800	-986113,379600	0	0	0
11	22,244636	21,437152	-789788,537600	-986145,501200	0	0	0
12	24,233878	21,439679	-789638,348800	-986166,915600	0	0	0
13	26,272079	18,346816	-789520,296000	-986413,622500	0	0	0
14	26,266702	15,349217	-789552,432000	-986638,915000	0	0	0

Auto Adjust
 Degrees Minutes Seconds
 Transformation: Spline
 Forward Residual Unit : Unknown

6.5. Tabulku pro jistotu uložíme jako textový soubor s názvem obrázku kliknutím na ikonu diskety (Save).

6.6. Posledním krokem je uložení georeferencování snímku, které provedeme **kliknutím na *Georeferencing/Update Georeferencing***.

7. Jakmile jsou všechny oříznuté snímky georeferencované, projekt vypadá zhruba takto:

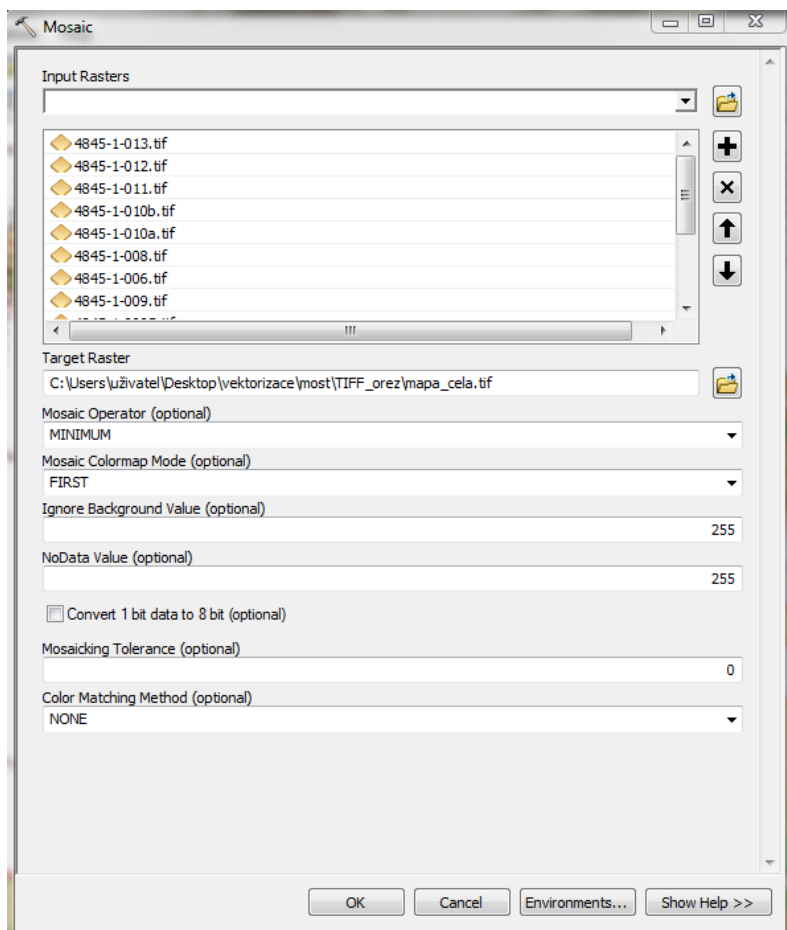

8. Funkcí *Create Raster Dataset* vytvoříme prázdný rastr. Nastavení parametrů použijeme následující:
Output Location: cesta do vytvořené geodatabáze či složky, kam rastr chceme uložit
Raster Dataset Name with Extension: jméno výsledného souboru s koncovkou .tif
Pixel Type: 8-BIT-UNSIGNED
Spatial Reference for Raster: S-JTSK Krovak EastNorth
Number of Bands: 3

9. Následně funkcí *Mosaic* spojíme jednotlivé georeferencované snímky v jeden velký snímek. Parametry funkce jsou následující (viz obrázek pod seznamem parametrů):
Input Rasters: všechny dílčí snímky georeferencovaných rastrů
Target Raster: soubor vytvořený v kroku 8.
Mosaic Operator: MINIMUM
Mosaic Colormap Mode: FIRST
Ignore Background Value: 255

NoData Value: 255
Mosaicking Tolerance: 0
Color Matching Method: NONE

POZNÁMKA: Průběh funkce Mosaic zabere hodně času v závislosti na výkonu počítače. V případě velkých území je možné celé území rozdělit do více (třeba dvou) rastrů, které se pak spojí v jeden, tj. kroky 8. a 9. opakovat dvakrát pro dvě různé části území a pak ještě jednou pro spojení těchto dvou částí v jeden výsledný rastr.

10. Výsledný rastr pak vypadá takto: